HADELAND OG RINGERIKE AVFALLSSELSKAP AS

ÅRSBERETNING OG ÅRSREGNSKAP 2014

Innhold: **Side:**

Årsberetning	2
Resultatregnskap	8
Balanse	9
Noter til årsregnskapet	12
Kontantstrømanalyse	20
Revisjonsberetning	21
Oppsummering	23
Vedlegg til årsberetningen	

HADELAND OG RINGERIKE AVFALLSSELSKAP AS

ÅRSBERETNING

1 Virksomheten

Selskapet har som hovedoppgave å gjennomføre og drifte et renovasjonssystem som oppfyller alle krav til innsamling og behandling av husholdningsavfall i kommunene Hole, Ringerike, Jevnaker, Lunner og Gran.
Dette omfatter drift av Trollmyra Avfallsanlegg på Bergermoen i Jevnaker kommune, samt seks gjenvinningsstasjoner i eierkommunene. I tillegg har selskapet mottak av næringsavfall og farlig avfall. Fra 2014 produserer selskapet drivstoff i form av biometan (biogass) fra våtorganisk avfall. Selskapet har også ansvar for innsamling, behandling og etterbruk av kloakkslam fra kommunene Gran, Lunner, Jevnaker og Hole.
Oppgavene skal utføres i henhold til sentrale lover og bestemmelser, gitte tillatelser fra Fylkesmannen og lokale forskrifter. Hovedkontor ligger på Bergermoen i Jevnaker kommune.

2 Generelt.

Etter styrets oppfatning gir det fremlagte årsregnskapet med resultatregnskap og balanse med tilhørende noter, en fyllestgjørende informasjon om driften i 2014 og om status ved årsskiftet.
Det er grunnlag for fortsatt drift, og årsregnskapet for 2014 er satt opp etter denne forutsetning.
Det er heller ikke etter regnskapsårets utgang, inntrådt forhold som etter styrets syn har betydning ved bedømmelsen av regnskapet. HRA defineres som et middels stort foretak.
Det er krav om at selvkostberegninger brukes ved fastsettelse av renovasjonsgebyret. Vi har derfor lagt ”Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester”, rundskriv H-2140 fra Kommunal- og regionaldepartementet til grunn for årets årsoppgjør. Dette gir et noe annet resultat enn ved bruk av norsk standard regnskap. Dette kommer fram i notene til regnskapet.

3 Økonomi

Resultatregnskapet
Omsetningen økte fra 97,9 mill. kroner i 2013 til 101,6 mill. kroner i 2014. Årsresultatet før skatt ble på 2,5 mill. kroner, og etter skatt ble ordinært resultat 1,8 mill. kroner.
Årets overskudd overføres til annen egenkapital.

Siste års resultater etter skatt:

2000	kr. 196.025,-	2001	kr. 324.156,-	2002	kr. 327.409,-
2003	kr. 1.493.147,-	2004	kr. 3.036.585,-	2005	kr. 1.875.822,-
2006	kr. 4.097.539,-	2007	kr. 3.502.259,-	2008	kr. 232.238,-
2009	kr. 1.329.634,-	2010	kr. 1.924.001,-	2011	kr. 4.327.338,-
2012	Kr. 3.096.496,-	2013	kr. 4.987.231,-	2014	kr. 1.779.101,-

Kontantstrømanalyse
Likviditetesendring fra operasjonell virksomhet var på 7,5 mill. kroner, og driftsresultatet var på 4,5 mill. kroner.

Likviditet
Selskapets kortsiktige gjeld var 16,4 mill. kroner pr. 31.12.2014. Dette utgjør 21 % av samlet gjeld, mot 49 % pr. 31.12.2013. Kortsiktig gjeld har gått ned med 51 %, mens sum gjeld har økt med 13 %.
Likviditetsbeholdningen var 25,5 mill kroner pr. 31.12.2014. Dette er en nedgang på nesten 10 mill. fra 2013.

Soliditet
Totalkapitalen var ved utgangen av året 119,0 mill. kroner sammenlignet med 108,2 mill. kroner i 2013. Egenkapitalen utgjør 34,9 % av totalkapitalen. En nedgang på 1,8 %-poeng siste år.

Finansiell risiko
Låneopptak
HRA har en langsiktig gjeld til kredittinstitusjon og abonnenter på 60,2 mill. kroner.
Ca. 38 % av lånet er bundet til fastrente med fem års løpetid.
Fire av våre fem eiere har bindingstid på aksjonæravtalen til 2023. Dette gir god sikkerhet for gunstige låneopptak. Jevnaker kommune har bindingstid til 2017.

Tap på fordringer
Selskapet har forholdsvis store løpende kundefordringer, men basert på erfaring gjennom flere år ansees ikke fordringene å utgjøre noen stor risiko.

Likviditetsrisiko
Likvide midler er plassert i bank med flytende rente. Følger 3 mndr. NIBOR.
Beløp pr. 31.12.2014 var 25,5 mill kroner. Bankinnskudd varierer i takt med tidspunktene for fakturering.

Variasjoner i markedet
Monopoldelen, husholdningsavfallet, er stabilt.
Tilfeldige kunder med næringsavfall varierer en del, og er synkende.
Når det gjelder avsetning av papir, papp, metall og trevirke har vi flerårige avtaler.
Mottak av våtorganisk avfall (matavfall) sikres gjennom avtaler, men de er ikke så langvarige.
Selskapet er opptatt av å trygge denne forsyningslinjen for å forsvare avholdte investeringer i et moderne produksjonsanlegg for biometan til drivstoff.

4 Miljørapportering

4.1 Arbeidsmiljø

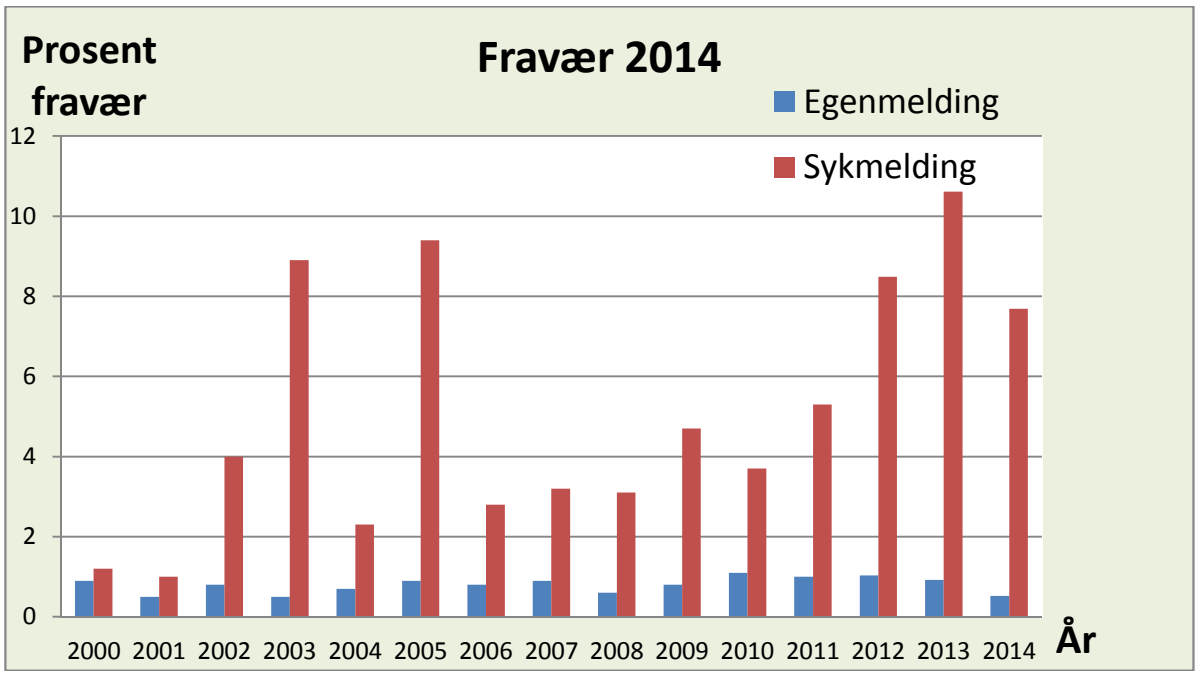

Fravær med egenmelding er fortsatt lavt, og vi håper vi kan fortsette denne trenden.

Egenmeldinger utgjør 1,1 dager pr. person. Dette inkluderer ikke egenmelding ved syke barn. Fravær pga syke barn utgjør 29 dager. Fravær med sykmelding er på 7,69 %.
Vi kan ikke se at det er noen spesielle sammenhenger mellom fravær og jobbsituasjon.

Bedriften har ikke eget arbeidsmiljøutvalg, men har to verneombud for henholdsvis kontor og driftsmiljø.
Bedriften har en stabil bemanning, og det er styrets oppfatning at arbeidsmiljøet er godt.

I samarbeid med Stamina Helse (tidligere HMS Senteret Hønefoss) settes det årlig opp en virksomhetsplan for helse, miljø og sikkerhet. I 2014 har vi gjennomført:

- Helseundersøkelse, med spørreundersøkelse om arbeidsmiljø, av alle ansatte.
- Sørget for nødvendige vaksinasjoner.

Likestilling

HRA har sju kvinner blant tjueen ansatte. Dette gir en kvinnerepresentasjon på 33 %. Styret består av to kvinner og fire menn.

Diskriminering

Selskapet arbeider for å fremme diskrimineringslovens formål innenfor vår virksomhet. Aktivitetene omfatter blant annet rekruttering, lønns- og arbeidsvilkår, forfremmelse, utviklingsmuligheter og tiltak for å unngå trakassering.

4.2 Registrering av avvik fra ISO-systemet

Avvik 2014

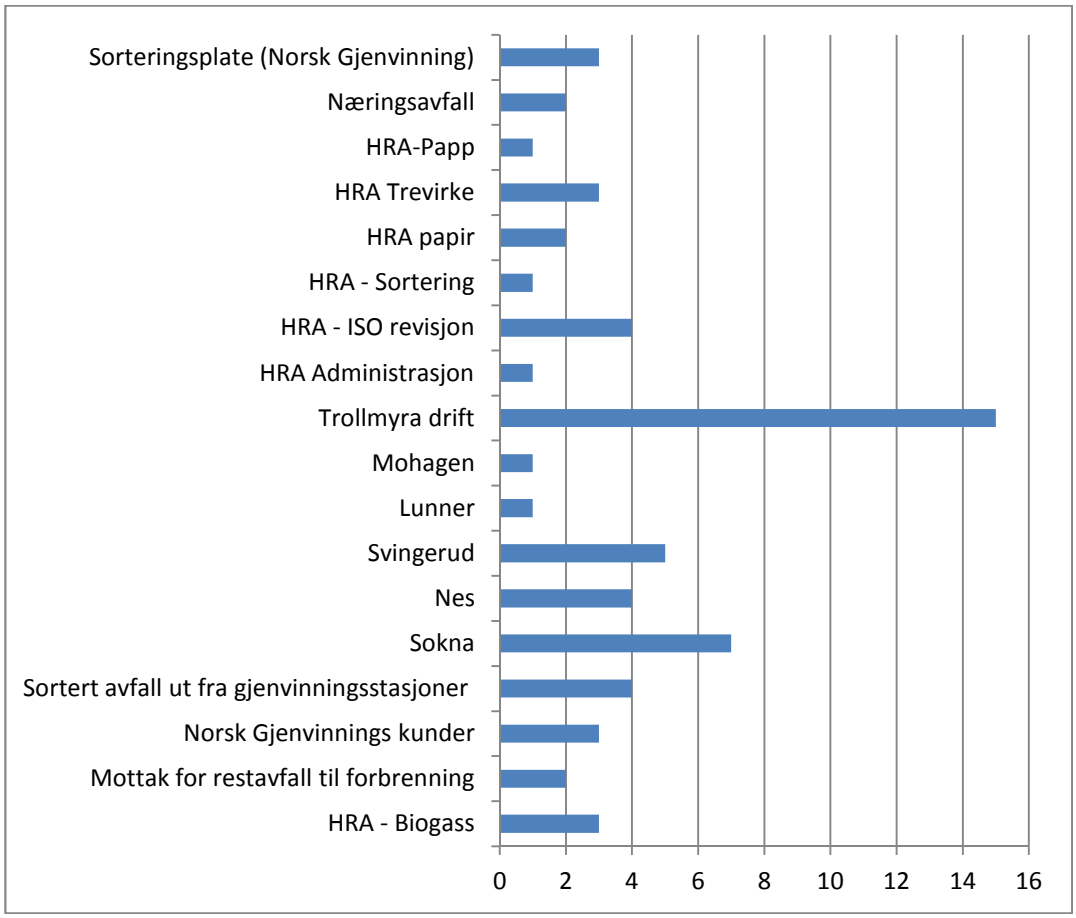

Alle avvik er lukket. Avvik ligger i ISO-databasen med forklaringer og tiltak.

4.3 Miljøaspekt (produkter/tjenester som kan påvirke det ytre miljø)
Vi har registrert 5 miljøaspekt med beskrivelse av miljøpåvirkning, status og betydning. Dette ligger lagret i ISO-databasen.

4.4 Skader og ulykker
Det har ikke vært noen yrkesskader i 2014.

4.5 Råvarebruk og energi
Gass fra nedlagt deponi og biogassanlegget er vår hovedenergikilde, og sørger for oppvarming av kontor/lagerbygg og biogassprosessen.
Som reserveoppvarming brukes olje, men i 2014 er olje ikke benyttet.

4.6 Utslipp av drivhusgasser

- Biogass fra nedlagt deponi som lekker ut mellom gassbrønnene på deponiet inneholder ca. 48 % metan (CH_4), ca. 50 % karbondioksid (CO_2), små mengder nitrogen og sporstoffer. Mengde som lekker ut er usikker og vanskelig å måle, men vi registrerer lekkasjeområder og utfører tiltak. I 2014 er det gjennomført undersøkelser for å kvantifisere mer nøyaktig hvor store utslippene er. Undersøkelsene fortsetter i 2015.

- Biogass som produseres hos HRA, inneholder ca. 68 % metan og ca. 32 % karbondioksid. Ved ordinær drift er det bare utlekket metan fra deponiet som bidrar til drivhuseffekt. CO_2 som slippes ut fra deponi og biogassanlegget er i naturlig kretsløp. Metan fra gassbrønner og oppgraderingsanlegg blir brent i henholdsvis fyrkjele som gir varme til produksjonsprosessen og som drivstoff til kjøretøyer. Avgassene fra forbrenningen er klimanøytral og bidrar ikke til drivhuseffekten.

Gass fra brønner i deponiet og biogassanlegget i 2014:

Anlegg	Mengde biogass	CO2 i tonn	Metan i tonn	
	pr år i m3		til varme	til drivstoff
Deponibrønner	556059	550	200	
Biogassanlegg	1305240	826		666

4.7 Utslipp av luktenheter
Siste store luktundersøkelse ble gjennomført i 2010. Lukt fra deponiet var da redusert med 25 %, sannsynligvis mer pga overdekning av deponiet, i forhold til målinger i 2007.
Vi gjennomførte også en registrering hos fire husstander i tre måneder i 2010. Disse registreringene viste lite lukt.
Lukt fra biogassanlegget kan forekomme ved større driftsforstyrrelser.
Ved vanlig drift vil all ventilasjonsluft fra biogassanlegget renses gjennom biofiltre, og ikke spre lukt til naboområdene i vesentlig grad.

Kompostering av hageavfall og lagring av hogget trevirke kan også kunne skape lukt, men denne lukta vil av de fleste ikke ble karakterisert som sjenerende.
Vi arbeider ufortrødent videre med å redusere luktplager, og vi har etablert et system for innrapportering av luktplager. Alle kan via vår hjemmeside melde inn eventuelle luktplager.

4.8 Støy og støv
Det er ikke registrert noen støy eller støvplager fra anlegget.

4.9 Utslipp til vann

Vårt deponi ligger i en dødisgrop på en morenerygg, og har dermed ikke rennende overflatevann inn eller ut av området. Alt vann som renner gjennom gammel fylling uten bunntetting, går ned i grunnvannet. Vi har flere prøvebrønner hvor det tas prøver to ganger pr. år. Brønner nærmest deponiet viser som ventet noe forurensning.

Uttak av prøver nedstrøms deponiet tas i dag ved grunnvannets utløp i Randselva og viser kun små spor av forurensning som ligger klart innefor de normer som gjelder. Aktiviteten i deponiet er nedadgående. Dette medfører at også forurensning til atmosfære og grunnvann er avtagende.

Fra og med 1998 er alt avfall deponert på bunntettet område med oppsamling og rensing av sigevann.

Sigevann blir kontrollert med hensyn på mengder og kjemisk innhold av forurensning.

Rapport vedrørende grunnvann og rensing av sigevann sendes Fylkesmannen årlig.

4.10 Farlig avfall/generell avfall fra egen bedrift.

Egen bedrift har ingen produksjon som genererer farlig avfall, og annet avfall som oppstår blir sortert.

4.11 Transport og utslipp

Transport er en viktig og nødvendig del av avfallshåndteringen, og dette gir vanligvis utslipp av skadelige gasser som CO_2 og NOx. Tiltak som gir positive bidrag er god logistikk og bruk av biler med motorer som oppfyller krav til EURO 5 normen.

I forbindelse med skifte av renovatør den 1. juni 2013, ble det stilt krav om renovasjonsbiler som skulle bruke biogass som drivstoff. RenoNorden AS, vår nye transportør fra nevnte dato, kjører i dag med tolv gassdrevne renovasjonsbiler. Disse bilene har null utslipp av klimaskadelig CO_2. CO_2 utslippet fra biogass er i kretsløpet, og påvirker ikke drivhuseffekten.Utslipp av partikler og NOx er også kraftig redusert.

Bruk av biogass som drivstoff på renovasjonsbilene vil redusere CO_2 utslippet med ca. 266 tonn pr. år.

4.12 Miljøstyring

Strategi og mål er beskrevet i selskapets strategiplan, revidert og vedtatt i november 2011.

Informasjon, rutiner og prosedyrer er beskrevet i selskapets kvalitet og miljøsystem.

Vi har lagt ned mye arbeid i et web-basert ISO-system, basert på NS-ISO 9001 og NS-ISO 14001. ISO-systemet ble resertifisert av Tekologisk Institutt i 2014.

4.13 Forebyggende tiltak, beredskap og varsling

ISO-systemet innholder oversikt over miljøaspekter med tiltak og utbedringer.

Beredskapsplan ligger også i ISO-systemet med varslingsrutiner og dokumentasjon på gjennomført opplæring/øvelser.

4.14 Sikring av etterdrift av deponi

”Stiftelsen etterbruksfond for Trollmyra deponi” ble stiftet 24. januar 2008.

Stiftelsen har som formål å sikre etterdrift, samt bidra til ekstraordinær drift av Trollmyra deponi. Stiftelsen ble tilført kr.1.089.757,- i 2014.

4.15 Stikkprøver

Alle lass med avfall godkjent deponi, blir kontrollert.

5 Utsiktene for 2015

HRA skal oppfylle sentrale krav til avfallshåndtering, samtidig som vi skal drive forretningsmessig forsvarlig innenfor den konkurranseutsatte delen av vår virksomhet.

Resultatregnskapet for 2014 gir overskudd, og budsjettet for 2015 er vedtatt med et beskjedent underskudd.
HRAs renovasjonsgebyrer ble ikke endret fra 2014 til 2015, og ligger tilnærmet likt med sammenlignbare regioner. I henhold til siste tilgjengelige data fra SSB ligger HRAs renovasjonsgebyr rundt 10 % lavere enn landsgjennomsnittet.

Restavfall sendes til energigjenvinning. Dette gir bedre miljø med hensyn til lukt, måker og forurensning, men gir økte kostnader i forhold til tidligere deponering.

Produksjon av biodrivstoff i form av metan har kommet godt i gang. Det vil fokuseres på å oppnå høyest mulig samlet kapasitetsutnyttelse for hele prosesslinjen. Utvikling av nye markeder for avsetning av mest mulig av vår produksjon i vårt nærområdet/region er en ønsket utvikling.

HRA skal i løpet av 2015 utarbeide og gjennomføre flere anbudsinnbydelser, blant annet for restavfall, og forventer at stabile og fordelaktige kontrakter blir tegnet.

HRA skal ha økt fokus på gjenvinningsstasjonene med tanke på både driftsmessige forhold og kundetilfredshet i 2015. I løpet av sommeren 2015 åpnes en ny og fremtidsrettet gjenvinningsstasjon på Mohagen i Gran kommune.

Skal Norge oppfylle sine internasjonale forpliktelser og samtidig oppfylle Stortingets klimaforlik, må alle gjøre en innsats. HRA vil innen gitte rammer og forutsetninger fortsette som en kreativ pådriver og utvikler av nye og framtidsrettede avfallsløsninger og være en aktiv opinionspåvirker for bærekraftige miljøløsninger.

Jevnaker, 12. mars 2015

Ole Petter Løbben Styreleder	Signe von Streng Nestleder	Tore Solheim Styremedlem
Leif Kristian Alm Styremedlem	Bjørn Haugen Morstad Styremedlem	Gunn M. Johannessen Styremedlem Ansattes representant

Kjell Olav Kolrud
Daglig leder

	Note	2014	2013
RESULTATREGNSKAP			
DRIFTSINNTEKTER			
Salgsinntekt	1, 2, 14	101 246 129	97 431 251
Gevinst ved avgang av anleggsmidler		0	78 000
Annen driftsinntekt		399 963	383 242
SUM DRIFTSINNTEKTER		**101 646 092**	**97 892 493**
DRIFTSKOSTNADER			
Direkte driftskostnad	3	61 661 578	60 268 928
Lønnskostnad	5	11 687 123	10 655 898
Avskrivning på driftsmidler	7, 8	10 106 888	7 352 740
Annen driftskostnad	5	13 659 631	11 254 253
SUM DRIFTSKOSTNADER		**97 115 220**	**89 531 820**
DRIFTSRESULTAT		**4 530 872**	**8 360 673**
FINANSINNTEKTER OG FINANSKOSTNADER			
Annen renteinntekt		560 881	716 357
Annen finansinntekt		57 954	63 125
Annen rentekostnad		2 566 623	2 158 838
Annen finanskostnad		78 125	55 008
RESULTAT AV FINANSPOSTER		**-2 025 913**	**-1 434 364**
ORDINÆRT RESULTAT FØR SKATTEKOSTNAD		**2 504 959**	**6 926 309**
Skattekostnad på ordinært resultat	11	725 858	1 939 078
ORDINÆRT RESULTAT		**1 779 101**	**4 987 231**
ÅRSRESULTAT		**1 779 101**	**4 987 231**
OVERFØRINGER			
Overført annen egenkapital		1 779 101	4 987 231
SUM OVERFØRINGER	**9**	**1 779 101**	**4 987 231**

	Note	2014	2013
BALANSE 31.12			
EIENDELER			
ANLEGGSMIDLER			
Utsatt skattefordel	11	1 376 871	2 102 729
SUM IMMATERIELLE EIENDELER		**1 376 871**	**2 102 729**
VARIGE DRIFTSMIDLER			
Tomter, bygninger o.a. fast eiendom	7, 8	22 443 558	25 252 558
Maskiner og anlegg	7, 8	59 456 477	38 055 990
Driftsløsøre, inventar o.a. utstyr	7, 8	837 000	610 000
SUM VARIGE DRIFTSMIDLER		**82 737 035**	**63 918 548**
FINANSIELLE ANLEGGSMIDLER			
Investeringer i aksjer og andeler	1	197 390	166 902
SUM FINANSIELLE ANLEGGSMIDLER		**197 390**	**166 902**
SUM ANLEGGSMIDLER		**84 311 296**	**66 188 180**
OMLØPSMIDLER			
VARER			
Lager av varer og annen beholdning	1, 4	323 205	473 838
SUM VARER		**323 205**	**473 838**
FORDRINGER			
Kundefordringer	1, 8	6 124 986	3 531 669
Andre kortsiktige fordringer		2 735 466	2 788 648
SUM FORDRINGER		**8 860 452**	**6 320 317**
BANKINNSKUDD, KONTANTER O.L.			
Bankinnskudd, kontanter o.l.	12	25 516 414	35 235 429
SUM BANKINNSKUDD, KONTANTER O.L.		**25 516 414**	**35 235 429**
SUM OMLØPSMIDLER		**34 700 071**	**42 029 585**
SUM EIENDELER		**119 011 368**	**108 217 765**

EGENKAPITAL OG GJELD	Note	2014	2013
EGENKAPITAL			
INNSKUTT EGENKAPITAL			
Aksjekapital	9, 10	3 862 000	3 862 000
SUM INNSKUTT EGENKAPITAL		**3 862 000**	**3 862 000**
OPPTJENT EGENKAPITAL			
Annen egenkapital	1, 9	37 621 354	35 842 253
SUM OPPTJENT EGENKAPITAL		**37 621 354**	**35 842 253**
SUM EGENKAPITAL		**41 483 354**	**39 704 253**
GJELD			
AVSETNING FOR FORPLIKTELSER			
Pensjonsforpliktelser	1, 15	504 957	1 666 391
Andre avsetninger for forpliktelser	6	375 000	375 000
SUM AVSETNING FOR FORPLIKTELSER		**879 957**	**2 041 391**
ANNEN LANGSIKTIG GJELD			
Gjeld til kredittinstitusjoner	8	56 595 004	30 773 892
Øvrig langsiktig gjeld	14	3 649 319	2 259 031
SUM ANNEN LANGSIKTIG GJELD		**60 244 323**	**33 032 923**
KORTSIKTIG GJELD			
Gjeld til kredittinstitusjoner	8	0	14 085 297
Leverandørgjeld		10 098 858	12 810 440
Betalbar skatt	11	0	2 175 995
Skyldig offentlige avgifter		882 438	659 368
Annen kortsiktig gjeld		5 422 437	3 708 098
SUM KORTSIKTIG GJELD		**16 403 733**	**33 439 197**
SUM GJELD		**77 528 013**	**68 513 511**
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		**119 011 368**	**108 217 765**

Jevnaker, 12.03.2015

Styret i HADELAND OG RINGERIKE AVFALLSSELSKAP AS

Ole Petter Løbben styreleder	Signe von Streng nestleder	Leif Kristian Alm styremedlem	Tore Solheim styremedlem
Bjørn Haugen Morstad styremedlem	Gunn Marit Johannessen styremedlem	Kjell Olav Kolrud daglig leder	

Note 1 Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk.

Selvkostprinsippet
Etter Forurensningsloven § 34 og Avfallsforskriften § 9-10 plikter HRA, som interkommunalt aksjeselskap, å påse at renovasjonstjenester dekkes etter selvkostprinsippet for monopolvirksomheten.
Ifølge Forurensningsforskriften § 11-1 må HRA forholde seg til forskriftens rammer for gebyrberegning.
De regnskapsmessige konsekvenser etter selvkostprinsippet er innarbeidet i resultatregnskapet.
Viser for øvrig til note 14.

Hovedregel for vurdering og klassifisering av eiendeler og gjeld
Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk er klassifisert som anleggsmidler. Andre eiendeler er klassifisert som omløpsmidler. Fordringer som skal tilbakebetales innen et år er uansett klassifisert som omløpsmidler. Ved klassifisering av kortsiktig og langsiktig gjeld er likestilte kriterier lagt til grunn.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi når verdifallet forventes ikke å være forbigående. Anleggsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives planmessig. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt mottatt beløp på etableringstidspunktet. Langsiktig gjeld oppskrives ikke til virkelig verdi som følge av renteendring.

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt mottatt beløp på etableringstidspunktet. Kortsiktig gjeld oppskrives ikke til virkelig verdi som følge av renteendring.

Driftsinntekter
Salgsinntekter inntektsføres i takt med levering.
Annen driftsinntekt omfatter leieinntekter og strømsalg.

Varige driftsmidler
Varige driftsmidler avskrives lineært over forventet økonomisk levetid.

Varer
Varer er oppført i balansen til anskaffelseskost.

Fordringer
Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til påregnelig tap.

Miljøforpliktelser
Det er opprettet en egen stiftelse som har som formål å sikre etterdrift av Trollmyra deponi.
Stiftelsen tilføres årlige midler gjennom innkreving av gebyr.

Skatter
Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter periodens betalbare skatt som blir utlignet og forfaller til betaling i neste regnskapsår i tillegg til endring i utsatt skatt. Utsatt skatt er beregnet etter gjeldende skattesats ved utgangen av regnskapsåret. Beregningen er foretatt på grunnlag av skattereduserende og skatteøkende midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier.
Selskapets virksomhet knyttet til innsamling, deponering og energigjenvinning av husholdningsavfall defineres som monopolvirksomhet og er unntatt fra beskatning.

Pensjoner
Selskapets pensjonsansvar i forhold til den ordinære tjenestepensjonsordningen er dekket gjennom Kommunal Pensjonskasse (KLP). Selskapets ansatte gis rett til definerte fremtidige pensjonsytelser. Pensjonsytelsene er i hovedsak avhengig av antall opptjeningsår og lønnsnivå ved oppnådd pensjonalder.

I tillegg til den ordinære tjenestepensjonsordningen kommer ytelser i form av avtalefestet pensjon (AFP) til aldersgruppen fra 62 til 64 år. AFP behandles som en ytelsesbasert pensjonsordning og er dekket gjennom Kommunal Pensjonskasse (KLP). Selskapets ansatte gis rett til definerte fremtidige pensjonsytelser. Pensjonsytelsene er i hovedsak avhengig av antall opptjeningsår og lønnsnivå ved oppnådd pensjonsalder. Se note 15.

Note 2 Salgsinntekter

Selskapets salgsinntekter er i sin helhet knyttet til kjerneområdet innsamling, sortering, lagring bearbeiding og videresalg av avfall. Salgsinntektene kommer hovedsakelig fra kommunene Gran, Jevnaker, Ringerike, Hole, Lunner, Oslo, Valdres og Gjøvik.

Salgsinntekter fordeler seg på følgende poster:

	2014	**2013**
Næringsavfall	8 694 942	6 980 968
Deponiavgift stat, næringsavfall	134 152	89 682
Husholdningsavfall	68 653 043	68 569 872
Inntektsregulering Selvkost	-1 312 163	-766 511
Gjenvinningsstasjoner	2 731 871	2 260 736
Deponiavgift stat, gjenvinningsstasjoner	151 292	368 955
Salg fraksjoner	9 682 085	10 025 494
Matavfall	3 549 665	1 709 069
Slam	7 927 320	7 514 815
Øvrige salgsinntekter	1 033 921	678 170
Sum salgsinntekter	101 246 129	97 431 251

Note 3 Sammenslåtte poster

Posten direkte driftskostnad er slått sammen av:

	2014	2013
Drift av deponi og energigjenvinning	4 583 441	2 827 980
Drift av gjenvinningsstasjon	11 779 803	13 393 009
Renovasjon	34 898 364	33 878 505
Restavfall til energigjenvinning	9 990 381	9 635 589
Drift av biogassanlegg	409 588	533 844
Sum direkte driftskostnader	61 661 578	60 268 928

Note 4 Varer

Posten varer i balansen består av:

	2014	2013
Innkjøpte ferdigvarer	323 205	473 838

Note 5 Ansatte, godtgjørelser, lån til ansatte m.v.

Lønnskostnader består av følgende poster:

	2014	2013
Lønninger	9 701 677	7 787 101
Folketrygdavgift	1 553 340	1 238 157
Pensjonskostnader	6 762	1 222 754
Andre ytelser	425 344	407 886
Sum lønnskostnader	11 687 123	10 655 898
Gjennomsnittlig antall årsverk	19	17

Godtgjørelser	**Daglig leder**	**Styret**
Lønn	1 061 675	0
Annen godtgjørelse	53 284	255 000

Av samlet lønn til daglig leder utgjør kr 343 766 til ny daglig leder.

Det foreligger ikke avtaler om godtgjørelser utover ordinær lønn til ledende personer.
Selskapet har etablert Obligatorisk Tjenestepensjon i samsvar med lovens krav.

Revisor

Kostnadsført revisjonshonorar for 2014 utgjør kr 185 900. I tillegg kommer andre tjenester fordelt på følgende ytelser:

Teknisk bistand årsregnskap og likningspapirer	20 500
Annen revisjonsrelatert bistand	33 038
Sum	53 538

Note 6 Miljøfond

Det er i 2014 ikke avsatt noe beløp til miljøfond. Avkastning av fondet skal benyttes til å støtte miljøtiltak i HRA`s virkeområde. Fondet utgjør kr 375 000

Note 7 Varige driftsmidler

	Tomter, bygn.m.v.	**Maskiner og anlegg**	**Driftsløsøre, inventar m.v.**	**Sum**
Anskaffelseskost 01.01	61 432 056	97 253 533	3 917 091	162 602 680
Årets tilgang	341 509	28 047 312	536 555	28 925 376
Årets avgang	0	0	0	0
Anskaffelseskost 31.12	61 773 565	125 300 845	4 453 646	191 528 056
Akkumulerte av- og nedskrivninger pr 01.01.	36 179 498	59 197 543	3 307 091	98 684 133
Tilbakeførte avskrivninger på avgang	0	0	0	0
Akkumulerte av og nedskrivninger pr 31.12.	39 330 007	65 844 367	3 616 646	108 791 021
Balanseført verdi pr 31.12	**22 443 558**	**59 456 477**	**837 000**	**82 737 035**
Årets avskrivninger	3 150 509	6 646 824	309 555	10 106 888
Årets nedskrivninger	0	0	0	0

Hvert enkelt driftsmiddel vurderes særskilt og avskrives etter en lineær avskrivningsplan basert på antatt levetid. Bygninger avskrives med 5-20%, maskiner og anlegg avskrives med 10-30% og driftsløsøre, inventar, verktøy, kontormaskiner og lignende avskrives med 15-30%.

Det er ingen nedskrivninger for 2014.

Note 8 Fordringer, gjeld/pantstillelser og garantier

Fordringer som forfaller senere enn ett år etter regnskapsårets slutt er på kr 0.

	2014	2013
Den del av gjelden som forfaller mer enn fem år etter regnskapsårets slutt		
Gjeld til kredittinstitusjoner	1 400 000	2 975 000
Gjeld sikret ved pant		
Gjeld til kredittinstitusjoner	56 595 004	44 859 189
Balanseført verdi av eiendeler stilt som sikkerhet		
Kundefordringer	6 124 986	3 531 669
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	22 443 558	25 252 558
Maskiner og anlegg	59 456 477	38 055 990
Driftsløsøre, inventar og lignende	837 000	610 000
Sum	88 862 021	67 450 217

I tillegg er leierett i gnr. 94, bnr. 8 i Ringerike kommune pantsatt.

I forbindelse med nytt biogassanlegg ble det i 2013 tatt opp et byggelån som pr 31.12.13 var på kr 14 085 297. Byggelånet er i 2014 konvertert til langsiktig lån.

Note 9 Egenkapital

	Aksjekapital	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital pr. 31.12.2013	3 862 000	35 842 253	39 704 253
Årets resultat		1 779 101	1 779 101
Egenkapital pr. 31.12.2014	3 862 000	37 621 354	41 483 354

Note 10 Antall aksjer, aksjeeiere m.v.

Selskapets aksjekapital, kr 3 862 000, er fordelt på 3 862 aksjer, hver pålydende kr 1 000,-.

Selskapets aksjonærer er:	Antall aksjer:	Eierandel:
Hole kommune	309	8 %
Ringerike kommune	776	46 %
Jevnaker kommune	425	11 %
Lunner kommune	541	14 %
Gran kommune	811	21 %

Note 11 Skatter

Spesifikasjon av midlertidige forskjeller/utsatt skatt

	31.12.2014	31.12.2013	Endring
Anleggsmidler	879 767	-5 168 660	-6 048 427
Omløpsmidler	-1 030 542	-952 836	77 706
Gjeld og avsetninger	-879 957	-2 041 391	-1 161 434
Ligningsmessig underskudd til fremføring	-4 443 793	0	4 443 793
Midlertidige forskjeller som ikke kan utlignes	375 000	375 000	0
Beregningsgrunnlag utsatt skatt	-5 099 525	-7 787 887	2 688 363
Utsatt skattefordel/utsatt skatt, 27 %	-1 376 873	-2 102 729	725 858

Spesifikasjon av beregningsgrunnlag for betalbar skatt

Regnskapsmessig resultat før skatt	2 504 959
Permanente forskjeller	183 403
Endring midlertidige forskjeller	-7 132 155
Sum	-4 443 793
Fremførbart ligningsmessig underskudd fra tidligere år	0
Beregningsgrunnlag for betalbar skatt	-4 443 793

Spesifikasjon av skattekostnad

Betalbar skatt	0
Endring utsatt skatt	725 858
Skattekostnad	725 858

Note 12 Bundne midler

I posten bankinnskudd og kontanter inngår bundne bankinnskudd med kr 484 994.

Note 13 Leieavtaler

Selskapet leier avfallsdeponeringsplass i Ringerike kommune frem til 17.01.2016. Leiebeløpet for 2014 utgjør kr 234 376.

Note 14 Regnskapsposter fordelt på virksomhetsområder

	Monopol	Næring	Sum
Driftsinntekter	73 742 534	27 903 558	101 646 092
Driftskostnader	-72 440 641	-24 674 579	-97 115 220
Driftsresultat	1 301 893	3 228 979	4 530 872
Netto finansposter	-1 500 057	-525 856	-2 025 913
Resultat før skattekostnad ifølge resultatregnskap	-198 164	2 703 123	2 504 959
Tilbakeført finansposter på monopolvirksomhet	1 500 057		
Beregnet normalavkastning på monopolvirksomhet	-1 301 893		
Beregnet resultat monopolvirksomhet etter selvkostprinsippet	0		
Fordringer abonnenter etter selvkost pr 01.01.2014	-2 259 031		
Årets beregnede overskudd selvkost, kostnadsført	-1 312 163		
Beregnede renter	-78 125		
Gjeld til abonnenter etter selvkost pr 31.12.2014	-3 649 319		

HRA må forholde seg til selvkostprinsippet for monopolvirksomheten, dette omfatter innsamling og behandling av husholdningsavfall. Etter selvkostprinsippet tas det utgangspunkt i resultat før finansposter, men etter fradrag for beregnet avkastning av bokførte verdier på driftsmidler. Eventuelt overskudd etter selvkostprinsippet tilbakeføres som en inntektsreduksjon og overføres selvkostfond. Tilbakebetaling skal foretas over en periode på 3-5 år. Eventuelt underskudd etter selvkostprinsippet registreres som en inntektsøkning som også registreres mot selvkostfond. Innkreving foretas gjennom økte gebyrer over en periode på 3-5 år. Det beregnes renter av selvkostfond. For 2014 er det krevd inn ca kr 1 390 000 for mye i gebyrer på monopolvirksomheten. For tidligere år er det krevd inn ca kr 2 259 000 for mye i gebyrer, slik at ved utgangen av 2014 utgjør gjeld til abonnenter på kr 3 649 319.

Note 15 **Pensjonsforpliktelser**

Økonomiske forutsetninger:
Selskapets pensjonsforpliktelser er aktuarmessig beregnet pr. 31.12.14. Årets pensjonskostnaden inngår i resultatregnskapet under lønn og andre personalkostnader. Ved beregning er det lagt til grunn følgende forutsetninger:

	31.12.2014	**31.12.2013**
Årlig avkastning	3,20 %	4,40 %
Diskonteringsrente	2,30 %	4,00 %
Lønnsregulering	2,75 %	3,75 %
Årlig vekst i grunnbeløp	2,50 %	3,50 %
Forventet pensjonsregulering	1,73 %	2,72 %

	31.12.2014 Sikret	**31.12.2013 Sikret**	**Endring**
Brutto påløpt pensjonsforpliktelse	23 723 575	19 161 905	4 561 670
Pensjonsmidler (til markedsverdi)	(14 846 805)	(12 026 885	(2 819 920)
Ikke resultatført virkning av estimatavvik	(8 371 813)	(5 468 629)	(2 903 184)
Balanseført netto pensjonsforpliktelse	**504 957**	**1 666 391**	**(1 161 434)**
Herav balanseført arbeidsgiveravgift	62 400	205 926	(143 525)

Årets pensjonskostnad fremkommer slik:

Innbetalt til KLP	1 342 846
Ansattes trekk	-174 650
Endring pensjonsforpliktelse	-1 161 434
Sum	**6 762**

HADELAND OG RINGERIKE AVFALLSSELSKAP AS

	KONTANTSTRØMANALYSE	2014	2013
	Likvider tilført/brukt på virksomheten:		
+/-	Tilført fra årets aktivitet 1)	10 435 852	11 772 884
+/-	Endring i lager, debitorer og kreditorer	-5 154 266	9 220 850
	Endring i andre tidsavgrensningsposter	2 188 960	118 312
=	**Netto likviditetsendring fra virksomheten (A)**	**7 470 546**	**21 112 046**
	Likvider tilført/brukt på investeringer		
-	Investering i anleggsmidler	-28 925 376	-20 626 392
+	Salg av varige driftsmidler	0	78 000
=	**Netto likviditetsendring fra investeringer (B)**	**-28 925 376**	**-20 548 392**
	Likvider tilført/brukt på finansiering		
+	Opptak av ny gjeld	20 914 703	14 085 297
-	Nedbetaling av gjeld	-9 178 888	-9 178 888
=	**Netto likviditetsendring fra finansieringer (C)**	**11 735 815**	**4 906 409**
A+B+C	Netto endring i likvider gjennom året	-9 719 015	5 470 063
	Likviditetsbeholdning 01.01.	35 235 429	29 765 366
=	**Likviditetsbeholdning 31.12.**	**25 516 414**	**35 235 429**

1) Dette tallet fremkommer slik:

	Resultat før skatt	2 504 959	6 926 309
-	Gevinst/+ tap v/driftsmidler	0	-78 000
+	Ordinære avskrivninger	10 106 888	7 352 740
+	Nedskrivning driftsmidler	0	0
-	Betalte skatter	-2 175 995	-2 428 165
=	Tilført fra årets aktivitet	10 435 852	11 772 884

BDO

Tlf : 61 13 64 40
Fax: 61 13 64 60
www.bdo.no

Tordenskjoldsgt. 13-15
2821 Gjøvik

Til generalforsamlingen i Hadeland og Ringerike Avfallsselskap AS

Revisors beretning

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Hadeland og Ringerike Avfallsselskap AS, som viser et overskudd på kr 1 779 101. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2014, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettvisende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettvisende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettvisende bilde av den finansielle stillingen til Hadeland og Ringerike Avfallsselskap AS per 31. desember 2014, og av resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

BDO AS, et norsk aksjeselskap, er deltaker i BDO International Limited, et engelsk selskap med begrenset ansvar, og er en del av det internasjonale BDO-nettverket, som består av uavhengige selskaper i de enkelte land. Foretaksregisteret: NO 993 606 650 MVA.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000 "Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon", mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Gjøvik, 12. mars 2015

BDO AS

Olav Velure
Statsautorisert revisor

BDO AS, et norsk aksjeselskap, er deltaker i BDO International Limited, et engelsk selskap med begrenset ansvar, og er en del av det internasjonale BDO-nettverket, som består av uavhengige selskaper i de enkelte land. Foretaksregisteret: NO 993 606 650 MVA.

HADELAND OG RINGERIKE AVFALLSSELSKAP AS
OPPSUMMERING 2014

1 Generalforsamling og styre for HRA AS:

Generalforsamling. Ordførere i eierkommunene.

Navn:	**Kommune:**	**Tidsrom:**
Knut Lehre	Gran	01.01 – 31.12
Harald Tyrdal	Lunner	01.01 – 31.12
Hilde Brørby Fivelsdal	Jevnaker	01.01 – 31.12
Kjell B. Hansen	Ringerike	01.01 – 31.12
Per Berger	Hole	01.01 – 31.12

Styret

Ole Petter Løbben	Ringerike	Styreleder	01.01 – 31.12
Signe von Streng	Jevnaker	Nestleder	01.01 – 31.12
Tore Solheim	Hole	Styremedlem	01.01 – 31.12
Leif Kristian Alm	Gran	Styremedlem	01.01 – 31.12
Bjørn Haugen Morstad	Lunner	Styremedlem	01.01 – 31.12
Gunn Johannessen	Ansatt rep.	Styremedlem	01.01 – 31.12

2 Medarbeidere pr. 31.12.14

Navn:	**Stilling:**	**Ansatt:**
Inger Toril Ulnes Borgli	Kontorleder	1993
Jan Reistad	Nestleder/driftsleder	1994
Kjersti S. Pedersen	Kontormedarbeider	1997
Jørn Atle Nysveen	Formann	1999
Gunn Johannessen	Kontormedarbeider	2000
Irene Gjærløw	Kontormedarbeider 20%	2001
Tor Olsrud	Driftsmedarbeider	2001
Frøydis Skotland	Kontormedarbeider 80%	2005
Tommy F. Lindblom	Driftsmedarbeider	2006
Espen Nordberg	Driftsmedarbeider	2007
Lena Ryhagen	Driftsmedarbeider	2007
Roger Benterud	Formann	2007
Arne Sognelien	Driftsoperatør	2008
Jarle Bakken	Kontormedarbeider	2008
Trude Bergerud	Kontormedarbeider	2009
Ola Watterud	Driftsmedarbeider	2012
Audun Engeli	Driftsmedarbeider	2013
Joar Aalmo	Prosessoperatør	2013
Robert Skillebekk	Prosessoperatør	2014
Tom Werner Finnerud	Kvalitetsmedarbeider	2014
Kjell Olav Kolrud	Daglig leder	2014

HRA's avfallsrike

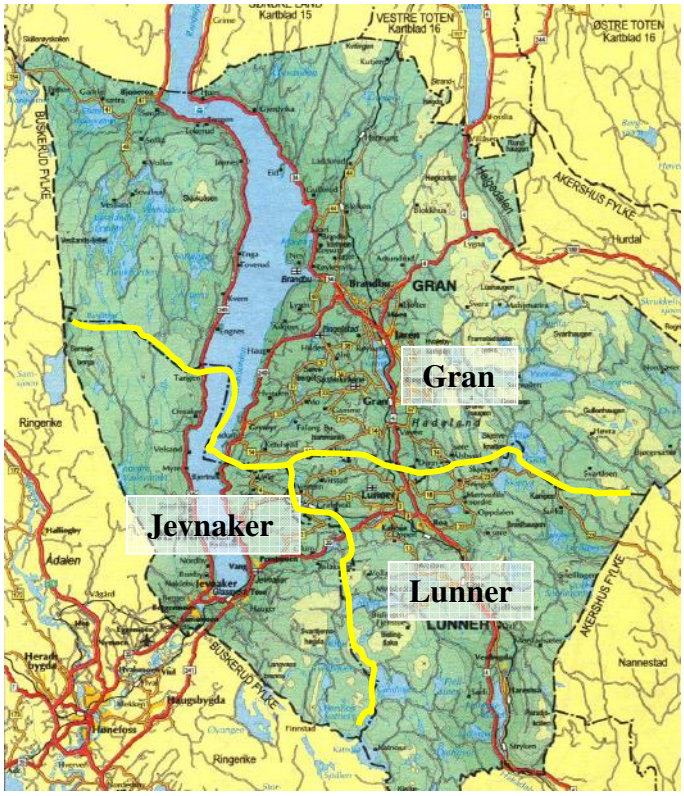

Våre eierkommuner i Oppland:

Gran, Lunner og Jevnaker

Våre eierkommuner i Buskerud:

Ringerike og Hole

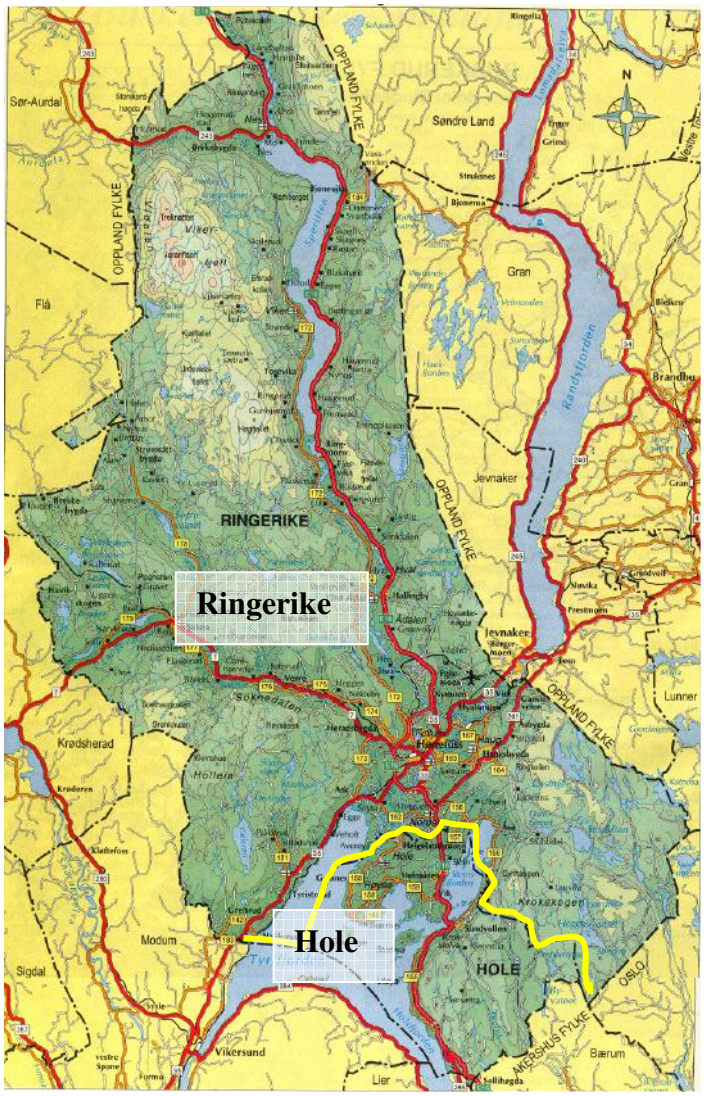

3 Administrasjon, kontor, eiendom

HRA fakturerer selv alle sine abonnenter. Fakturering skjer med to terminer pr. år, og utgjør ca. 52.000 fakturaer pr. år. Det er inngått avtale med Argus Kreditt på Hønefoss, som overtar innkreving av manglende innbetalinger, etter at første purring er sendt fra HRA.
Det er viktig at vi har gode rutiner omkring innkreving av gebyr, og at abonnentene får en korrekt oppfølging ved manglende betaling.

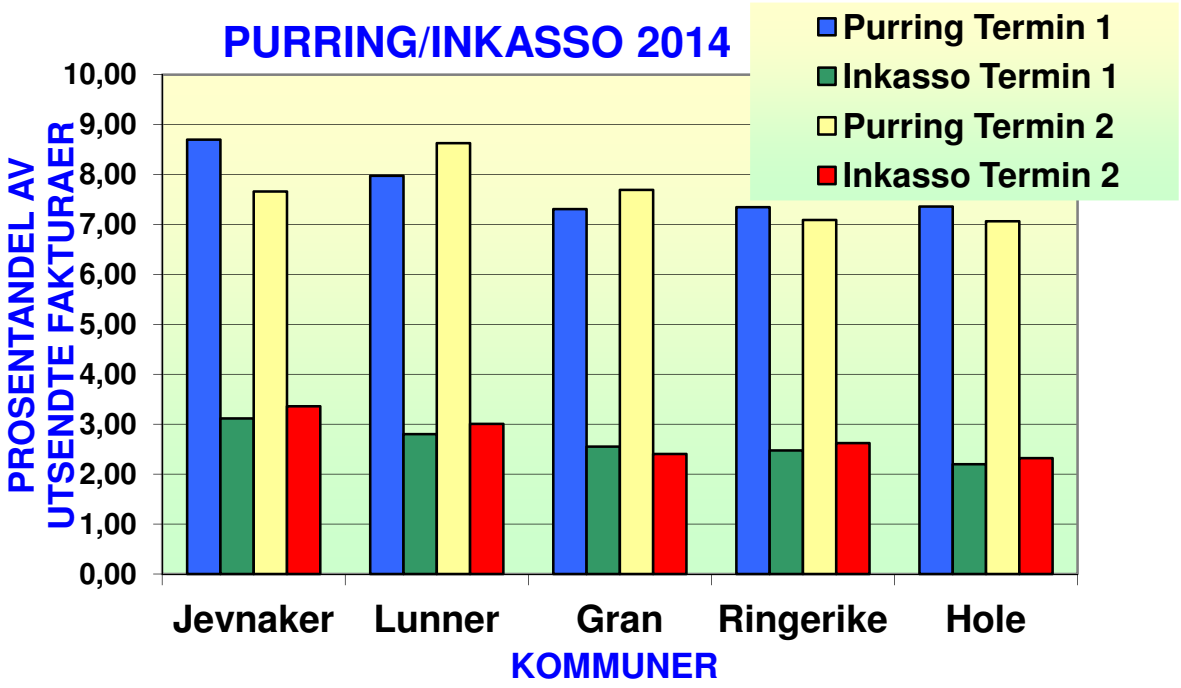

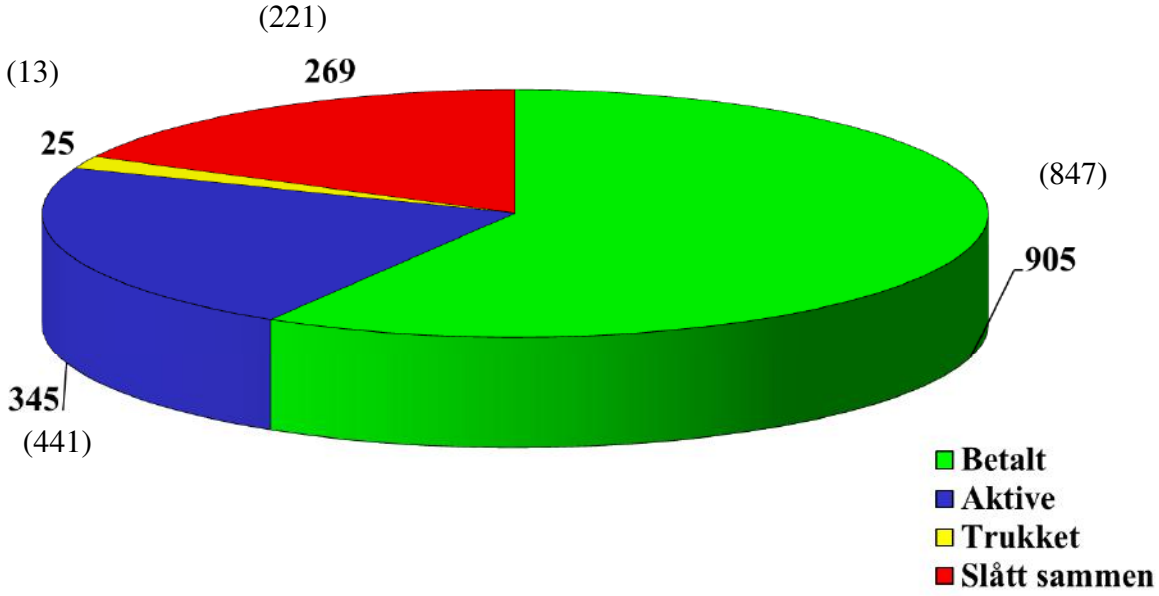

Vi tilbyr AvtaleGiro, eFaktura og EHF Faktura til våre abonnenter.
Vi har også i år utført oppdrag med produksjon og utsendelse av vannavleserkort for en kommune.

Miljøfyrtårn
En av HRAs medarbeidere er godkjent som sertifisør av bedrifter som vil bli Miljøfyrtårnbedrift. Vi har avtaler med våre eierkommuner om at de kan bruke HRA til slike oppdrag. 7 bedrifter/institusjoner er sertifisert av HRA i 2014

Utleie lokaler/tomt.

- Norsk Gjenvinning AS leier kontor, spiserom og areal til sortering av næringsavfall.
- RenoNorden AS leier kontorer, spiserom og garderobe.

Informasjon
HRA er etablert på nettstedet www.hra.no.
Her kan abonnentene finne informasjon om HRA, sortering, ruteopplysninger mm.

HRA-Posten har kommet ut med ett nummer i år.

4 Skoleprosjekt

Det er viktig å få kontakt med skoler og barn vedrørende informasjon omkring avfall, gjenvinning og miljø.
På landsbasis har stiftelsen LOOP tilbudt et skoleprosjekt tilpasset forskjellige klassetrinn. HRA har satt av ressurser til dette arbeidet, og vi har sendt innbydelse til alle 4. klasser i regionen. HRA dekker kostnader til busstransport til alle elevene, noe som fører til god deltakelse. I år har vi hatt 694 elever på besøk.
Tilbudet vårt består av utsendelse av arbeidshefter, og et besøk av klassene på Trollmyra med omvisning, informasjon, boller og juice.
Skal opplegget gi resultater, kreves det forberedelser både fra skolene og HRA.
Opplegget tar mye tid, men vi mener investeringen er fornuftig på kort og lang sikt.
Vi har fått gode tilbakemeldinger fra skolene.

Oversikt over besøk:

År	Skoler	Klasser	Elever	Lærere
2004	18	27	514	42
2005	16	23	423	41
2006	21	32	567	48
2007	14	16	307	31
2008	22	29	518	49
2009	22	29	538	50
2010	25	36	675	64
2011	27	38	638	75
2012	25	39	693	63
2013	23	41	635	60
2014	**25**	**33**	**694**	**57**
Sum	238	343	6202	580

5 Kontakt utad

Foredrag/informasjon

Det dukker stadig opp ønsker om foredrag, ofte kombinert med befaring på Trollmyra. Det har vært besøk fra politikere, næringsliv og akademiske miljøer i både inn og utland som har vist stor interesse for vårt virksomhetsområde. Alt fra klima- og miljøminister Tine Sundtofts åpning av vårt nye biogassanlegg sommeren 2014 til medias interesse for lederskiftet i HRA 1. september 2014. Amund Bø ble takket av for over 20 års virke som daglig leder i HRA og Kjell Olav Kolrud ble ønsket velkommen.

Priser og utmerkelser

HRA ble tildelt Ringerike Næringsforums (RNF) høythengende næringspris for 2014.
I begrunnelsen for tildelingen heter det blant annet:

"Hadeland og Ringerike Avfallsselskap AS er i tillegg til å være en forvaltningsbedrift som tar hånd om husholdnings- og næringsavfall, også en teknologisk avansert og kommersiell bedrift.

HRA får årets næringspris for sitt innovative arbeid med å omskape organisk husholdningsavfall til miljøvennlig energi i form av metangass.
Dagens produksjon gir 1,6 millioner m3 oppgradert metangass – tilsvarende 1,6 millioner liter diesel. Dette volumet kan holde ca. 2000 personbiler i drift årlig."

HRA ble også tildelt ISY Innovation Award av Norconsult Informasjonssystemer i 2014.
I begrunnelsen heter det blant annet

"HRA har vært vår pilotkunde under utviklingen av vår nyeste MobilApp ISY Proaktiv Mobil Service. HRA har vært en pådriver for å ta i bruk ny teknologi, og har gitt oss en uvurderlig hjelp når det gjelder å designe løsningen.

Gjennom god dialog og studiebesøk for å kartlegge arbeidsprosesser, har vi i fellesskap kommet frem til en mobil løsning som forenkler arbeidsprosesser, reduserer behovet for papirutskrifter, og gjør det mulig for medarbeidere i avfallsselskapet å jobbe mer effektivt og yte enda bedre service til sine kunder.

Vi setter stor pris på samarbeidet og er stolte av å ha slike kunder på vårt lag."

Messedeltakelse

HRA har også i år hatt stand på Ringeriksdagen i Hønefoss. Det ble et hyggelig møte med svært mange av våre abonnenter. I tillegg ble vi belønnet med prisen for beste stand for bedrifter.

HRAs representanter på Ringeriksdagen 2014

Diverse anlegg
Deponiet
Forbudet mot deponering av avfall som inneholder organisk avfall over satt grense, trådte i kraft 01. juli 2009. Dette har HRA fulgt opp, og fra nevnte dato blir så godt som alt restavfall fra husholdningene og næringslivet levert til energigjenvinning.
Et mindre deponi tar imot inerte masser.

Renseanlegg for sigevann fra deponiet
Eget renseanlegg tar hånd om sigevannet fra deponiet. Biologisk anlegg med infiltrasjon i umettet sandsone over grunnvannet. Masser i infiltrasjonsbassenget skiftes hvert år.
Behandler også oveskuddsvann fra biogassanlegget.
Overskudd fra biogassanlegget, råtnerest, er nå godkjent av Mattilsynet som gjødsel, og vil bli levert til gardbrukere. Dette vil redusere belastningen på renseanlegget.

Biogassanlegg
For å bedre luktforholdene i forbindelse med behandling av våtorganisk avfall, samt ønsket om å utnytte energien i denne fraksjonen optimalt, ble det bygget et biogassanlegg for våtorganisk avfall i 2005.
Den beste utnyttelsen av matavfallet, både økonomisk og miljømessig, er produksjon av biogass til drivstoff. I april 2013 fikk vi tillatelse til å utvide kapasiteten på anlegget fra 10.000 tonn pr. år til 20.000 tonn pr. år.

Utvidelsen ble gjennomført i 2014 og kortreist drivstoff har blitt produsert på HRA fra juni 2014.

Deponigassanlegg
Vi pumper ut gass fra 30 brønner i deponiet. Denne gassen inneholder ca. 48 % metan.
All gass fra deponiet blir brukt til oppvarming av råtnetankene og til husoppvarming, og gass fra matavfall blir til drivstoff.

Produksjon av flis til brensel

Behandling av rivningsvirke/trevirke utføres av Norsk Energigjenvinning AS.

De siste årene har flisa blitt levert til Hønefoss Fjernvarme.

8 Gjenvinningsstasjoner

Følgende gjenvinningsstasjoner er i drift:

Navn:	**Sted:**	**Kommune:**	**Oppstartet:**
Mohagen gjenv.st.	Jaren	Gran	April 1994
Lunner gjenv.st.	Roa	Lunner	Juni 1994
Trollmyra gjenv.st.	Bergermoen	Jevnaker	Des. 1994
Hole gjenv.st.	Svingerud	Hole	Mai 1995
Nes gjenv.st.	Nes i Ådal	Ringerike	Nov. 2000
Sokna gjenv.st.	Sokna	Ringerike	Des. 2003

Stasjonene rustes opp etter hvert for å tilfredsstille krav fra sentrale myndigheter, samt gjøre det enkelt og greit for brukerne og operatørene. Alle stasjonene har tatt i bruk elektronisk betalingsterminal. Systemet gir god oversikt, mulighet for kortbetaling og regnskapstall rett inn i vårt økonomisystem. Alle stasjonene har fått nettbrett for bedre kommunikasjon.

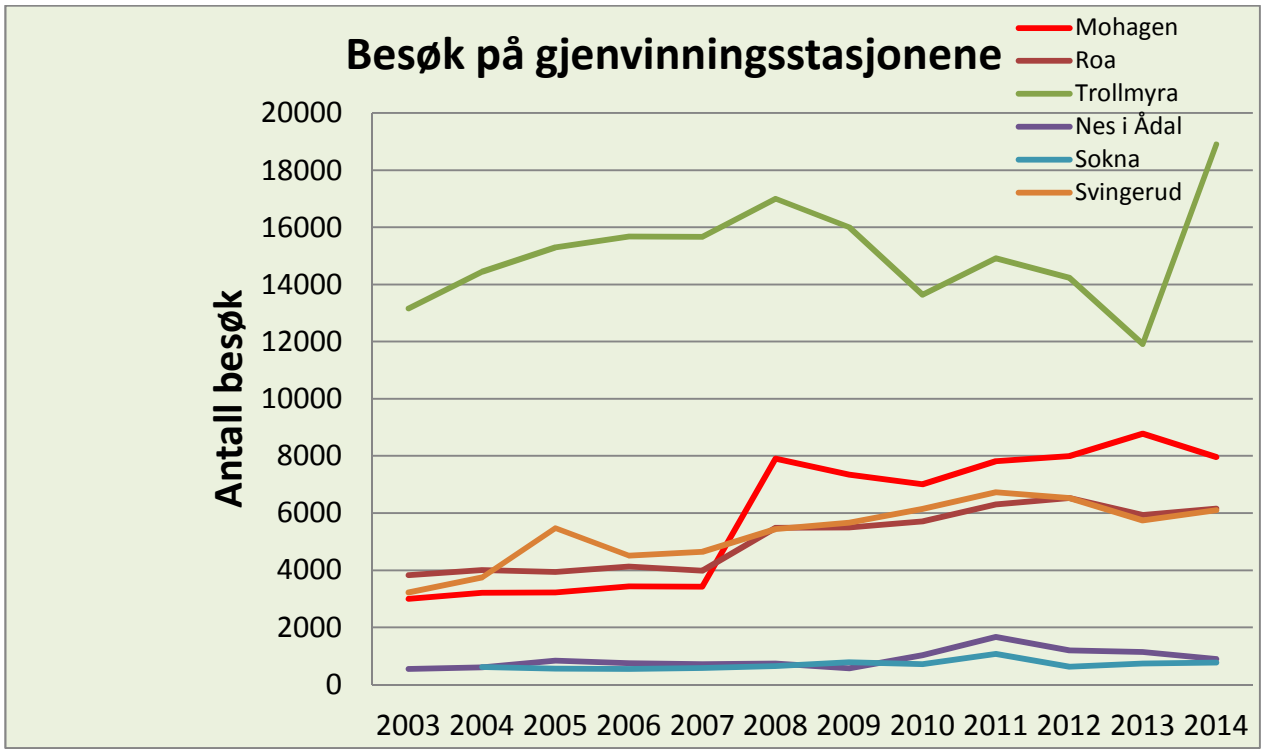

Totalt antall besøk i 2014 var 40.775.

Mottakere av sorterte fraksjoner i 2014

Type:	**Mottaker:**	**Sted:**
Papir/drikkekartonger	Norsk Gjenvinning	Oslo
Glass/småmetaller	SYKLUS	Fredrikstad
Klær	UFF	Oslo
Metaller	Hellik Teigen	Hokksund
Trevirke	NEG	Kristiansand
Farlig avfall	Renor	Aurskog
Blybatterier	Vestfold Metall	Tønsberg
Elektrisk/elektronisk avfall	ERP Norway	Oslo
Næringselektro	Renas	Oslo
Plastfolie	HIAS	Hamar
Papp	Norsk Gjenvinning	Tønsberg
Plastemballasje	Grønt Punkt Norge	Oslo
Restavfall til energi	Norsk Gjenvinning	Oslo
Næringsavfall	Norsk Gjenvinning	Jevnaker
Våtorganisk avfall	HRA	Jevnaker
Hageavfall	HRA	Jevnaker
Gips	Gips Recycling Norway	Gjøvik

10 Kildesorteringssystem

Regionen har ca. 27.340 abonnement inne på systemet med kildesortering.
Alle skal sortere sitt avfall i fire avfallstyper:

- Våtorganisk avfall, papir/drikkekartonger, restavfall og plastemballasje.

Basert på analyser er det foretatt en beregning som gir følgende hovedresultat:
61 % av matavfall blir riktig sortert
83 % av papiravfall blir riktig sortert
43 % av plastemballasje blir riktig sortert
45 % av glass- og metallemballasje blir riktig sortert

Følgende konklusjoner trekkes.
Analysene viser at det er et potensiale for å øke effektiviteten av dagens kildesorteringsløsninger, spesielt for matavfall hvor 39 % havner i restavfallet.
Det er lavt innslag av feilsorteringer i kildesortert matavfall. Det er også potensiale for å øke gjenvinningsgraden for papir, plast-, glass- og metallemballasje.
Det ble funnet store mengder farlig avfall i en av prøvene. Dette indikerer at HRA har utfordringer med feilsortering av farlig avfall i enkelte områder.

Typisk plastemballasje fra husholdningene

11 Produksjon av kompost og jord.

Vi produserer jordblandinger basert på både matavfallskompost og hageavfalls-kompost. Vi har stått for produksjonen i egen regi, men merkevaren lages på lisens fra Høst AS.

Opplasting av ferdig jord på Trollmyra.

12 Behandling av kloakkslam

Hadeland og Ringerike-regionen ble samlet til et slamrike i 2001.
HRA AS har avtale med Gran, Lunner, Jevnaker og Hole om transport og behandling av kloakkslam fra renseanleggene. I tillegg har vi ansvar for behandling av septikslam fra de samme kommunene.
All behandling skjer på Monserud RA i Ringerike.
Ringerike kommune og HRA har sammen en avtale med Høst AS om sluttbruk av godkjent slam.
Det ble i 2014 levert 22.418 tonn fortykket slam, og 958 tonn septikslam til Monserud.

Avfallsmengder i tonn pr. år. Alle mengder i tonn.

Type avfall	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008
Restavfall, grønn dunk	8413	8638	8714	8882	8595	8494	8 338
Restavfall, levert gj.v.st.	4600	3764	3948	4184	4034	4107	4 358
Matavfall, brun dunk	4841	4520	3966	3964	4062	4180	4 214
Matavfall fra andre	6135	2250	1703	3419	3312	3321	4 456
Papir	3695	3952	3996	4199	3900	4242	4 392
Brunt papir (papp)	2699	2554	2690	2356	2421	2217	1 920
Restav. fra HRA til sortering	657	531	564	1019	1972	3844	7 496
Slam fra sandfang	1581	503	743	1165	866	318	229
Glass + metallemballasje	578	615	611	623	623	574	592
Metaller fra HRA	1958	1760	1603	1737	1825	1515	1 398
EE-avfall HRA	736	754	661	666	845	1107	1 048
Næringselektro HRA	483	222	232	196	156	103	208
Asbest	51	78	36	65	68	60	56
Trevirke/rivningsvirke	5670	6095	5752	5484	5419	3034	6 864
Farlig avfall	156	163	167	137	115	134	129
Store batterier	43	71	78	87	82	92	72
Gips fra HRA	310	263	198	110	7		
Hageavfall	4213	4582	3745	3507	2367	5733	4 251
Plastfolie	353	475	456	470	443	402	379
Klær	8	45	54	64	74	54	62
Impregnert trevirke, levert	644	847	1146	638	716	3015	1 439
Plastemballasje hushold.	581	575	522	542	468	493	546
Restavfall til deponi	1294	1588	611	746	593		
Restavfall Norsk Gjenvinning	7522	8825	7143	6400	4144		
Metaller Norsk Gjenvinning	0	442	221	278	467		
EE-avfall Norsk Gjenvinning	0	13	11	10	14		
Trevirke Norsk Gjenvinning	1675	1931	348	1611	902		
Gips Norsk Gjenvinning	0	246	163	66	92		
Sum avfall Trollmyra	**58896**	**56302**	**50082**	**52625**	**48 582**	**47 039**	**44 109**
Sum eks. Norsk Gjenv.	**51713**	**46858**	**44208**	**46271**	**44973**		
Salg jordblanding	3732	2107	2496	2214	2 239	2 178	2 194
Salg hagekompost	1213	299	424	110			
Rejekt biogassanlegg	1651	1634	1154	1292	666		

13 Innsamling/transport

All innsamling/tranport av avfall fra private husstander ble utført av RenoNorden AS.

Antall klager er nå nede på et lavt nivå, men det arbeides videre med stadige forbedringer.

År	Antall klager	År	Antall klager	År	Antall klager
2002	529	2007	565	2012	282
2003	462	2008	586	2013	776
2004	705	2009	512	**2014**	**168**
2005	490	2010	475		
2006	528	2011	233		

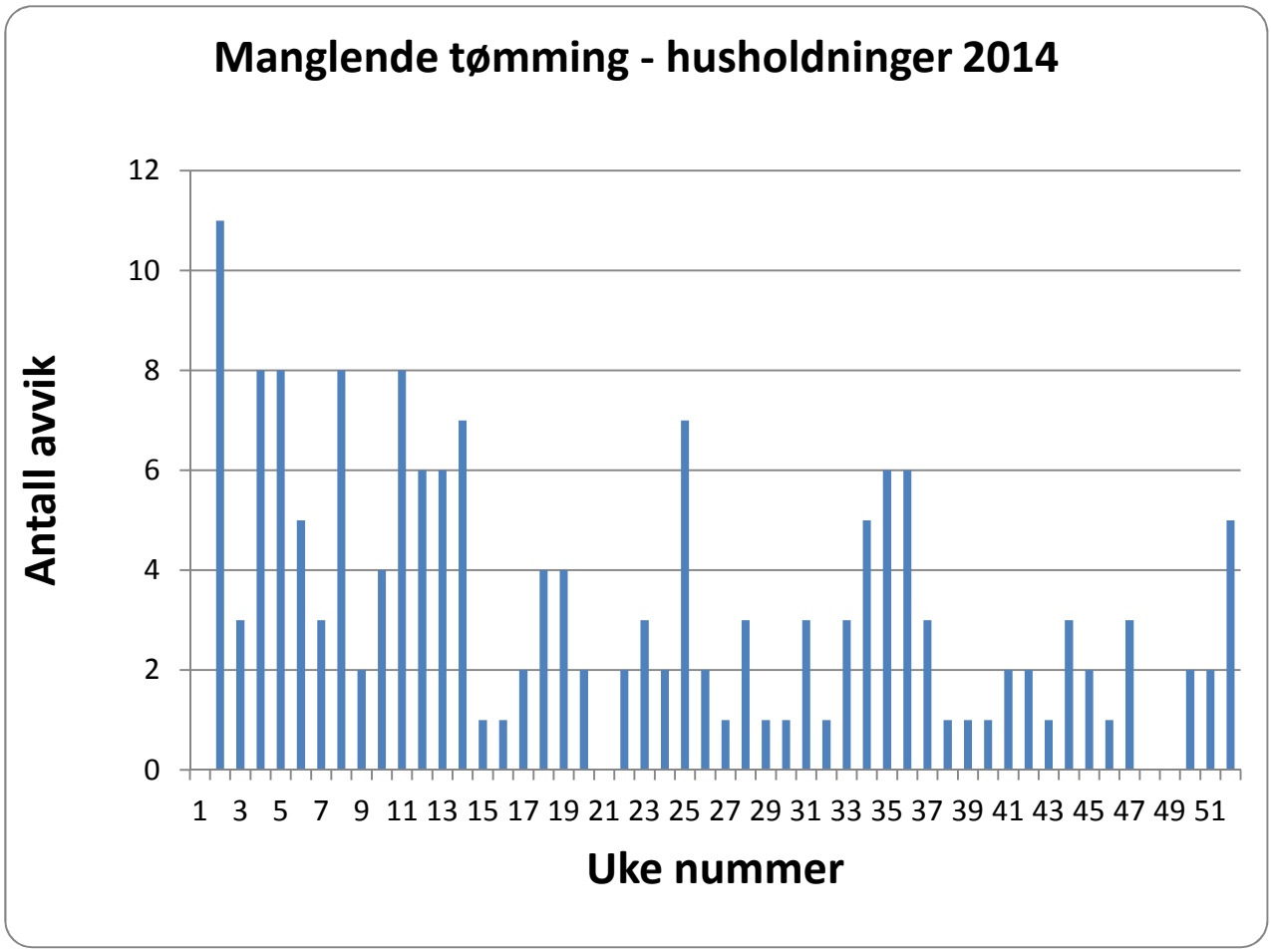

14 Arbeidsmiljø.

Behandling av avfall er en krevende jobb både ved henting/transport og på behandlingsanlegget. HRA er medlem i Stamina Helse i Hønefoss, og det gjennomføres årlige helsekontroller i henhold til virksomhetsplanen.
Vi har hjertestarter på anlegget, og de ansatte kurses i bruk av starteren.
Alle ansatte får hvert år tilbud om influensavaksine. Ellers gis tilbud om vaksinering mot stivkrampe, hepatitt A og hepatitt B.

Det gjennomføres også sosiale samlinger. I år kan nevnes: JailhouseRock og julebord.
I tillegg har enkelte ansatte på eget initiativ deltatt på Skarverennet og Birkebeinerrennet under laget HRA Tur og Trim.

15 Måloppnåelse:

Alle husholdninger i vår region kildesorterer husholdningsavfallet, og det er obligatorisk hytterenovasjon i alle områder.

Sorteringsgrad
Det finnes ikke noen gode standard nøkkeltall for utsorteringsgrad som gir sammenligning mellom kommuner og selskaper.

Tall fra HRA:

- Matavfall, papir og plast utgjør 52 % av samlet avfall hentet hos abonnentene.

- Utnyttelsesgraden av avfallsmengden ligger på rundt 98 %. Dette omfatter total avfallsmengde som går gjennom vårt system.

16 Oppgaver i 2015

Vi tar med noen hovedoppgaver for 2015.

- videreutvikle driften av biogassanlegget
- skoleprosjektet
- bruk av biorest som gjødsel i landbruket
- fortsette prosjektet med GPS-baserte henteruter
- ny gjenvinningsstasjon Gran
- omstrukturering av trafikkmønster på Trollmyra
- nytt anbud på avsetning av restavfall
- nytt anbud på kverning og avsetning av trevirke

Jevnaker, 12.03.2015

Kjell Olav Kolrud
daglig leder